

UNIVERSITATEA “OVIDIUS” DIN CONSTANȚA
ȘCOALA DOCTORALĂ DE TEOLOGIE
DOMENIUL DE DOCTORAT TEOLOGIE

TEZĂ DE DOCTORAT

“Iubirea lui Dumnezeu față de om în concepția Sfântului Apostol
Pavel, în Epistolele către Romani, I,II Corinteni și Tit”

Rezumat

PROFESOR COORDONATOR

IPS.PROF. UNIV.DR. TEODOSIE PETRESCU

DOCTORAND:

PR.TOTU DAVID OVIDIU

CONSTANȚA 2014

Cuprins

Introducere

Capitolul I

Date generale despre Epistolele către Romani, I-II Corinteni și Tit

1.1 Epistola către Romani: generalități

1.2 Epistolele adresate Corintenilor – preliminarii

1.3 Epistola către Tit (Autorul, Autenticitatea, Canonicitatea și Integritatea)

1.4 Învățătura despre mântuire

Capitolul II

Eros, Philia, Storge, Agape

2.1 Informații preliminare

2.2 Eros

2.3 Philia

2.4 Agape în Vechiul și Noul Testament

2.4.1 Informații generale

2.4.2 Valoarea iubirii în Vechiul Testament

2.4.3 Dimensiunile și felurile iubirii

2.5 Iubirea după Noul Testament

2.6 Raportul Epistolei I Ioan cu Epistolele Pauline și iubirea lui Dumnezeu față de om

2.6.1 Relația dintre I Ioan și Epistolele pauline

2.6.2 Mântuirea rod al iubirii divine

Capitolul III

Filantropia divină în concepția Sfântului Apostol Pavel în Epistolele către Romani și Corinteni

3.1 Universalitatea păcatului

3.2 Necesitatea Mântuirii (Romani 3,21-31) și îndreptarea prin credință (Romani 4,1-25)

3.3 Crearea omului după chipul lui Dumnezeu

3.4 Urmările căderii în păcat

3.5 Raportul dintre Adam cel dintâi și Adam cel de pe urmă în gândirea Sfântului Apostol Pavel

3.6 Recapitularea în Hristos după Sfântul Apostol Pavel și Sfinții Părinți

3.6.1 Informații generale

3.6.2 Recapitularea la Sfinții Părinți

A Sfântul Irineu de Lyon

B Sfântul Atanasie cel Mare

C Sfântul Chiril al Alexandriei

D Sfântul Ioan Gură de Aur

E Sfântul Maxim Mărturisitorul

3.7 Sinteza celor cinci medieri realizate de Logosul înomenit

A Medierea între bărbat și femeie

B Medierea între Paradis și lumea locuită

C Medierea realizată de Logosul înomenit între cer și pământ

D Medierea între cele inteligibile și cele sensibile

E Medierea dintre natura necreată și Dumnezeu însuși

3.8 Iubirea lui Dumnezeu pentru om în concepția paulină, și făptura cea nouă

Capitolul IV

Mântuirea în Hristos, după Epistola către Tit

4.1 Pericopele: Tit 2,11-14; 3,4-7 și valoarea lor teologică în lumina vocabularului soteriologic

4.2 Universalitatea păcatului și mântuirea obiectivă și subiectivă

A Noțiuni introductive

B Mântuirea obiectivă

C Mântuirea subiectivă

C.1 Lucrarea Sfântului Duh sau harul dumnezeiesc

C.2 Credința

C.3 Faptele bune

Capitolul V

Imnul dragostei (I Corinteni 13,1-13). Comentariu exegetic

Concluzii

Bibliografie

Cuvinte cheie: eros, philia, storge, agape, iubirea dintre sexe, agape în Vechiul și Noul Testament, dimensiunile hristice ale iubirii, iubirea ca poruncă, iubirea față de Dumnezeu, iubirea față de semenii, iubirea manifestată în actul întrupării, universalitatea păcatului, necesitatea mântuirii, chipul lui Dumnezeu din om, urmările căderii în păcat, raportul Adam cel dintâi, Adam cel de pe urmă, recapitularea în Hristos, (anakefaleosis), omul cel vechi, omul cel nou, făptura cea nouă, renașterea, iubirea și roadele ei.

Rezumat

Conținutul lucrării cu titlul: Iubirea lui Dumnezeu față de om în concepția Sfântului Apostol Pavel, în Epistolele către Romani, I,II Corinteni și Tit, este structurat în cinci capitole, fiecare dintre ele având mai multe subcapitole. Cele cinci capitole sunt încadrate de o introducere, respectiv de concluzii și de bibliografie.

În introducere am adus în discuție câteva elemente esențiale cum ar fi, motivul alegerii temei, importanța temei în spațiul teologic și în perspectiva mântuirii, dar și anticiparea concluziilor, la care doresc să ajung în lucrarea de față.

În capitolul I, se dorește crearea contextului istoric referitor la epistolele în cauză, deoarece trebuie să se cunoască împrejurările în care Sfântul Apostol Pavel abordează această temă centrală a discursului său teologic: Hristos restauratorul comuniunii omului cu Dumnezeu.

Capitolul II: Eros, Philia, Storge, Agape.

În acest capitol am tratat despre noțiunea de “iubire”, plecând de la termenii de: eros, philia, storge și agape. Iubirea potrivit relatării Pauline de la I Corinteni capitolul 13, este cea mai mare dintre virtuți și cel mai profund sentiment din toate câte există: “și acum rămân acestea trei: credința, nădejdea, dragostea. Iar mai mare dintre acestea este dragostea”(I Corinteni 13,13). Iubirea presupune relația pe care omul o are cu altă persoană, relația “Eu-Tu”, însă această relație este diferită în funcție de felul în care se realizează acest raport de la Eu la Tu. Fiecare din termenii tratați în acest capitol se referă la un tip de raport. Erosul de pildă reprezintă dorința omului de a intra în legătură cu Creatorul său. Erosul este genul de relație de tipul “de jos în sus”. $\alpha\gamma\alpha\pi\eta$ în schimb ne arată că în cazul relațiilor de iubire raportul de la Eu la Tu este înălțat în mod firesc spre relația Eu-Tu-El. Iubirea $\alpha\gamma\alpha\pi\eta$, reprezintă finalitatea și mai ales logica capitolului întâi, deoarece iubirea agapică desemnează dragostea dăruire, a lui Dumnezeu pentru făptura creată de El.

Capitolul III: Filantropia divină în concepția Sfântului Apostol Pavel în Epistolele către Romani și Corinteni

Acest capitol începe prin prezentarea stării generale de păcătoșenie, atât la neamuri cât și la iudei. Primele trei capitole ale Epistolei către Romani sunt deosebit de importante în ceea ce privește crearea atmosferei în care Sfântul Apostol Pavel aduce în discuție tema fundamentală a teologiei sale: Hristos cel răstignit și înviat, este restauratorul firii umane căzute. Prin păcat omul ajunge la necunoașterea lui Dumnezeu și se apleacă spre creatură. Este prezentat aici contextul omului căzut, care nu a dorit comuniunea cu Dumnezeu. Contextul lumii vechi este adus în discuție de Sfântul Apostol Pavel pentru ca mai apoi, în capitolele următoare (doctrinare) să fie adusă în discuție ideea centrală a mântuirii în Hristos. Tabloul perfect al omului căzut este realizat în capitolul 7 al Epistolei către Romani, unde se vorbește despre legea păcatului care guverna în omul adamic. Tocmai pentru a fi ruptă această robie în trup, era necesară asumarea de către Mântuitorul Iisus Hristos a firii umane și recapitularea ei. Recapitularea în Hristos era necesară și este prezentată potrivit teologiei pauline în raportul dintre Adam cel dintâi și Adam cel de pe urmă (Romani capitolul 5 și I Corinteni capitolul 15). Plecând de la acest raport Sfinții Părinți dezvoltă învățătura despre recapitulare ca fiind readucerea lumii și a omului la starea de comuniune în iubire cu Dumnezeu.

Capitolul IV: Mântuirea în Hristos, după Epistola către Tit

În acest capitol am dorit să arăt că ideea despre mântuirea în Hristos, specifică teologiei pauline se găsește și într-o epistolă cu caracter pastoral.

Hristos cel răstignit și înviat este laitmotivul oricărei scrieri pauline, indiferent de contextul propovăduirii.

Învățătura soteriologică a Epistolei către Tit este cuprinsă în pericopele: Tit 2,11-14 și Tit 3,4-7. Am abordat în acest capitol teme ca: vocabularul soteriologic al epistolei; universalitatea păcatului/necesitatea mântuirii; mântuirea obiectivă; mântuirea subiectivă; lucrarea harului; trăirea vieții celei noi prin credință și fapte ale iubirii.

Capitolul V: Imnul dragostei (I Corinteni 13,1-13). Comentariu exegetic

Sfântul Apostol Pavel crează în capitolul 13 al Epistolei I către Corinteni, cele mai frumoase pasaje nou testamentare dedicate dragostei. Cheia înțelegerii textului de la I Corinteni 13 se află în cuvintele: “voi sunteți trupul lui Hristos și mădulare fiecare în parte”(I Corinteni 12,27). Creștinii sunt un singur trup, iar legătura dintre ei o lucrează dragostea. Refăcută fiind comuniunea omului cu

Dumnezeu în Hristos, omul restaurat este dator să trăiască viața cea nouă. Iar elementul definitiv al vieții celei noi este dragostea.

Concluzii

Din toate cele analizate în această lucrare, reiese în principal ideea că dragostea divină este elementul de temelie al existenței. Dragostea este temeiul comuniunii între Persoanele Sfintei Treimi, dragostea este motivul creației, sursa răscumpărării și repunerii în comuniune a omului și a creației cu Dumnezeu. Dragostea lui Dumnezeu face ca Fiul, Logosul divin să se întrupeze și să realizeze mântuirea omului, adică repunerea omului în comuniune cu Sine, unind toate cele ale existenței.

Iubirea este elementul unificator dintre om și Dumnezeu, dintre om și semenii săi, și de asemenea, dintre om și tot ceea ce îl înconjoară. Iubirea este temelia comuniunii generale în creație, și a comuniunii creației cu Creatorul ei.

Cu siguranță modelul desăvârșit de iubire este Sfânta Treime, pe care atât de frumos o numește Părintele Profesor Dumitru Stăniloae ca fiind “structura supremei iubiri”. Acest model trebuie urmat și în viața omului. Modelul presupune iubirea triadică “Eu-Tu-El”, căci numai așa, este iubire desăvârșită, depășind egoismul sau reciprocitatea. Iubirea triadică, este desăvârșită deoarece se întinde mereu spre altcineva, căci numai iubirea trinitară epuizează toate posibilitățile iubirii, cum spune același Părinte Profesor. Dumnezeu creștin este Dumnezeu-Iubire căci El își revarsă dragostea către om și creație, acestea fiind aduse din neexistență la existență prin dragoste, din dorința de a împărtăși iubire și a primii iubire, instaurând între El și om o relație de Comuniune în iubire clădită pe structura iubirii intratrinitare. Iată descoperit și motivul creației, dragostea divină.

Iubirea stă la începutul creației, ea este mai întâi iubirea manifestată în sânul Preasfintei Treimi, vădită în sfatul cel veșnic prin care împreună au hotărât zidirea cosmosului. Este iubirea Tatălui și a Duhului Sfânt pentru Fiul, prin care se împlinește planul treimic al creației. Este de asemenea și iubirea Fiului pentru Tatăl, deoarece Fiul aduce la existență totul, apoi restaurează creația căzută, pentru a da Tatălui numeroși fii, însă nu după natură ci prin har și înfiere. Așadar motivul creației lumii și al omului nu este altul decât manifestarea dragostei divine. În dragoste rânduieste Dumnezeu să se manifeste comuniunea Lui cu omul creat.

Desigur păcatul a rupt această legătură a dragostei, și l-a făcut pe om să cadă în robie și moarte (Romani 6,23). Urmările păcatului sunt dezastruoase pentru om, el reducându-se sau aplecându-se spre materialitate. Această ancorare a omului în material, în biologic, datorată

păcatului, îl determină pe om să trăiască departe de comuniunea cu Dumnezeu, existența lui fiind impropriu numită viață, căci ruperea de Izvorul iubirii este de fapt moarte veșnică.

Păcatul denaturează de altfel însăși virtutea dragostei, apărând astfel tipuri de comuniune, care poartă în sine doar rămășițe ale relației adevărate în ceea ce privește modelul desăvârșit al dragostei. Apar astfel în viața omului căzut, tipuri de relații, sau tipuri de comuniune, inferioare dragostei desăvârșite (agape): iubirea dintre sexe, iubirea înțeleasă ca eros, philia, storge.

Iubirea agape, adică comuniunea dragostei dintre Dumnezeu și om și dintre om și Dumnezeu, precum și dintre om și semenii, este dimensiunea iubirii desăvârșite pierdute de primul Adam prin păcat, dar refăcută de Hristos, în legea harului.

Dacă motivul creației este iubirea nemărginită a lui Dumnezeu, motivul răscumpărării, recreării omului supus păcatului și morții, nu poate fi altul decât tot dragostea lui Dumnezeu. Prin urmare Hristos Se întrupează ca să răpună pe omul căzut din dragostea comuniunii, în relație cu Dumnezeu.

Iubirea omului față de Dumnezeu este în creștinism o iubire izvorâtă dintr-un suflet pătruns, purificat și înnoit prin flacăra iubirii lui Iisus Hristos. Omul Creștin nu este omul pur și simplu, ci este omul ale cărui puteri au fuzionat organic cu puterile pe care iubirea lui Iisus le-a revărsat asupra-i. Întrucât rămâne în legătură cu Dumnezeu, omul creștin este om-dumnezeu, prin har.

Ca să ajungă la dragostea aceasta desăvârșită, omul a fost în prealabil răscumpărat din robia lipsei dragostei în care căzuse Adam și prin el toți urmașii lui (Romani 5,12).

Opera de răscumpărare, de recapitulare o realizează Mântuitorul, care se întrupează, se jertfește și înviază. Pentru a repune pe om în relație iubitoare cu Dumnezeu Creatorul Său, Mântuitorul asumă firea umană pătimitoare pe care o trece prin moarte ca să o aducă la Înviere, învingând astfel moartea în trupul Său, vindecând natura umană, natură pe care o transmite apoi tuturor oamenilor. Această natură restaurată o ridică și o repune în relație iubitoare cu Dumnezeu Tatăl, căci noi toți am devenit împreună cu El fii ai lui Dumnezeu prin har și înfiere. Desigur pentru a ajunge la mântuirea obiectivă, generală înfăptuită de Mântuitorul, trebuie să ne însușim mântuirea subiectivă, prin credință și fapte, făcând roditoare în noi roadele jertfei de pe cruce.

Sfântul Apostol Pavel prezintă starea omului de după cădere, în primele capitole ale Epistolei către Romani. Starea omului căzut în păcat era una de maximă decadență morală. Legea păcatului și a morții, fiind singurele realități valabile în viața omului căzut. Această stare este caracteristică atât neamurilor cât și iudeilor, deoarece nici măcar Legea nu-l putea ridica pe om din această moarte. Această neputință a omului căzut este reliefată foarte bine de cuvintele Apostolului Neamurilor: “Căci nu fac binele pe care îl voiesc, ci răul pe care nu-l voiesc pe acela îl săvârșesc. Iar

dacă fac ceea ce nu voiesc eu, nu eu fac aceasta, ci păcatul care locuiește în mine. Găsesc deci în mine, care voiesc să fac binele, legea că răul este legat de mine. Că după omul cel lăuntric, mă bucur de legea lui Dumnezeu; dar văd în mădularele mele o altă lege, luptându-se împotriva legii minții mele, și făcându-mă rob legii păcatului, care este în mădularele mele. Om nenorocit ce sunt! Cine mă va izbăvii de trupul morții acesteia. Mulțumesc lui Dumnezeu, prin Iisus Hristos, Domnul nostru! Deci dar, eu însumi, cu mintea mea, slujesc legii lui Dumnezeu, iar cu trupul legii păcatului” (Romani 7,19-25).

Starea aceasta decăzută este specifică omului ce descinde din Adam. Pentru ca omul să fie ridicat din moarte, era necesar ca al doilea Adam, Iisus Hristos să asume firea umană supusă stricăciunii și morții și să ucidă moartea în trupul Său. Trecerea prin moarte și Înviere, reprezintă etapele prin care firea umană este restaurată, recreată în Hristos.

Desigur învățătura despre recapitularea în cel de-al doilea Adam este dezvoltată de Sfântul Apostol Pavel în Epistolele către Romani (Capitolul 5), I Corinteni (Capitolul 15), II Corinteni (Capitolul 5), și Tit (Capitolele 2 și 3). Învățătura cuprinsă în aceste capitole stă la baza doctrinei soteriologice ortodoxe. Sfinții Părinți plecând de la acest raport Adam-Hristos, realizat de Sfântul Apostol Pavel, dezvoltă întreaga învățătură despre recapitularea realizată de Logosul divin înomenit. Învățătura recapitulării, atinge punctul maxim în teologia Sfântului Maxim Mărturisitorul, care vorbește despre Hristos cel cosmic, care unește toate în Sine, omul și creația.

Rechizitoriul făcut de Sfântul Apostol Pavel în debutul Epistolei către Romani, atât neamurilor cât și iudeilor, are ca scop, scoaterea în evidență a necesității mântuirii în Hristos.

Omul nu se poate mântui, nici prin legea morală naturală sădită în el încă de la creație de către Creator și nici prin Legea (Torah) care deși este “sfântă și dreaptă și bună”, nu-l mântuiește pe om, datorită “legii păcatului și morții”, înscrisă în mădularele sale. Omul a fost creat după chipul lui Dumnezeu. Atât lumea cât și omul, au un început, iar acest început își are cauza în Dumnezeu, Cauza sau Rațiunea din toate. Lumea a fost adusă la existență de Dumnezeu ca să se împlinească în om, iar omul să se miște spre Creator și să ducă lumea cu sine. Desigur pentru a realiza această mișcare, omul căzut avea nevoie de Răscumpărător.

Omul creat după chipul Creatorului, pierde comuniunea cu El prin păcat și își atrage asupra sa moartea. Urmările păcatului lui Adam sunt dezastruoase atât cu privire la suflet cât și cu privire la trup. Omul s-a depărtat de Dumnezeu în mod liber, alegând materia (creatura) în locul Creatorului, și astfel a intrat în lume moartea în natura umană și în creație, ambele așteptând cu înfrigurare venirea Restauratorului.

BIBLIOGRAFIE

Izvoare:

1. *Biblia sau Sfânta Scriptură*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1997.
2. *Biblia cu ilustrații*, vol. VII, Noul Testament, Evangheliile, Faptele Apostolilor, Romani, I și II Corinteni, versiune diortosită după Septuaginta, redactată și adnotată de Bartolomeu Valeriu Anania, Arhiepiscopul și Mitropolitul Clujului, sprijinit de numeroase alte osteneli, Editura Litera, București, 2011.

Sfinții Părinți și Scriitori Bisericești:

1. Clement Alexandrinul, *Scrieri*, partea întâi, traducere de Pr. D. Fecioru, colecția „Părinți și Scriitori Bisericești”, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1982.
2. Monahii Calist și Ignatie, Calist Patriarhul, Calist Angelicude, Calist Catafygiotul și alții; Precum și un studiu al traducătorului despre istoria isihasmului în ortodoxia română, cu câteva texte filocalice ale unor călugări monahi, în *Filocalia sau Culegere din scrierile Sfinților Părinți care arată cum se poate omul curăți, lumina și desăvârși*, vol. 8, Traducere, introducere și note de Pr. Prof. Dr. D. Stăniloae, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1979.
3. Nichita Stithatul, *Vederea duhovnicească a raiului* în *Filocalia sau culegere din scrierile Sfinților Părinți care arată cum se poate omul curăți, lumina și desăvârși*, vol. 6, traducere, introducere și note de Pr. Prof. Dumitru Stăniloae, Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, București, 1977.
4. Sfântul Ambrozio al Milanului, *Scrieri Partea I, Tâlcuiri la Sfânta Scriptură, Hexaimeron*, în col. Părinți și Scriitori Bisericești, vol. 52, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2007.
5. Sfântul Atanasie cel Mare, *Tratat despre Întruparea Cuvântului și despre arătarea Lui nouă prin trup*, în col. Părinți și Scriitori Bisericești 15, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1987.
6. Sfântul Chiril al Alexandriei, *Comentariu la Evanghelia Sfântului Ioan*, în colecția Părinți și Scriitori Bisericești, vol. 41, trad., introducere și note de Preotul Profesor Dumitru Stăniloae, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2000.
7. *Idem, Despre Sfânta Treime*, în col. Părinți și Scriitori Bisericești, vol. 40, traducere, introducere și note, de Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1994.

8. *Idem*, scrieri partea a doua, *Glafire la cărțile lui Moise*, în col. Părinți și Scriitori Bisericești, vol. 39, traducere din grecește, introducere și note de Pr. prof. dr. Dumitru Stăniloae, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1992.
9. *Idem*, *Scrieri, partea întâi, Închinarea și slujirea în Duh și adevăr*, în col. Părinți și Scriitori Bisericești, vol. 38, traducere, introducere și note de Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1991.
10. Sfântul Grigorie de Nazianz, *Cuvântări teologice, Cinci cuvântări despre Dumnezeu, cuvântarea a IV-a despre Dumnezeu*, traducere din greacă, cuvânt înainte și note: Gheorghe Tilea, Editura Herald, București, 2008.
11. Sfântul Grigorie al Nyssei, *Despre facerea omului*, cap. IV, în col. Părinți și Scriitori Bisericești, vol. 30, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1998.
12. Sfântul Grigorie Palama, *Despre Sfânta Lumină*, în Filocalia sau culegere din scrierile Sfinților Părinți care arată cum se poate omul curăți, lumina și desăvârși, vol. 7, traducere, introducere și note de Pr. Prof. Dumitru Stăniloae, Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, București, 1977.
13. Sfântul Ignatie Teoforul, *Epistola către Romani*, în col. Părinți și Scriitori Bisericești, vol. I, traducere, note și indici de Pr. D. Fecioru, Editura Institutului Biblic de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1979.
14. Sfântul Ioan Gură de Aur, *Cuvinte de aur, vol. I, Credința, Nădejdea, Dragostea*, Editura Egumenița, 2012.
15. *Idem*, din *Omilia a 9 a la Epistola către Efeseni*, în col. Texte alese, vol. I, traducere din limba greacă de Pr. Ion Andrei Țârlescu, Editura Bunavestire, Bacău, 2012.
16. *Idem*, *Omiliile la statui*, traducere din limba greacă veche și note de Preotul Profesor Dumitru Fecioru, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodox Române, București, 2007.
17. *Idem*, *Tâlcuiri la Epistola a doua către Corintheni*, în Colecția Tâlcuiri la Sfânta Scriptură, ediție revizuită de Constantin Făgetan, Editura Sophia; Alexandria: Cartea Ortodoxă, București, 2007.
18. *Idem*, *Tâlcuiri la Epistola I către Corinteni*, Omilia 33, Editura Sophia, București, 2005.
19. *Idem*, *Tâlcuiri la Epistola a doua către Timotei, Epistola către Tit, Epistola către Filimon, ale Sfântului Apostol Pavel*, Editura Nemira, București, 2005.
20. Sfântul Ioan Scărarul, *Scara Sfântului Ioan Scărarul*, în Filocalia sau culegere din scrierile Sfinților Părinți care arată cum se poate omul curăți, lumina și desăvârși, volumul 9, traducere, introducere și note de Pr. Prof. Dumitru Stăniloae, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1980.
21. Sfântul Isaac Sirul, *Cuvinte despre Sfintele nevoințe*, în Filocalia sau Culegere din Scrierile Sfinților Părinți care arată cum se poate omul curăți, lumina și desăvârși, vol. 10, traducere,

introducere și note de Pr. Prof.Dr.D.Stăniloae,Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române,București,1981.

22.Sfântul Maxim Mărturisitorul, *Ambigua*, Părinți și Scriitori Bisericești, vol.80, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București,1983.

23. *Idem*, *Capetele despre dragoste*,în Filocalia 2,sau culegere din scrierile Sfinților Părinți, care arată cum se poate omul curăți, lumina și desăvârși, traducere,introducere și note de Pr.Prof.Dumitru Stăniloae, Apologeticum,2005,(ediție electronică).

24. *Idem*, A aceluiași către Ioan Cubicularul *despre iubire*, în col. Părinți și Scriitori Bisericești,vol.81,traducere din grecește, introducere și note de Pr.prof.Dumitru Stăniloae,Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București,1990.

25. *Idem*, *Mystagogia, Cosmosul și sufletul chipuri ale Bisericii*, introducere, traducere, note și două studii de Pr.Prof.Dr.D.Stăniloae,Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București,2000.

26. *Idem*,*Răspunsuri către Talasie*, în Filocalia,vol.III,traducere din grecește, introducere și note de Dumitru Stăniloae, Editura Humanitas,2004.

27.Sfântul Simeon Metafrastul, *Parafrază la Macarie Egipteanul*, în Filocalia sau culegere din scrierile Sfinților Părinți care arată cum se poate omul curăți, lumina și desăvârși, volumul 5,traducere, introducere și note de Pr. Prof. Dumitru Stăniloae,Editura și Tipografia Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă,1976.

28.Sfântul Simeon Noul Teolog, *A cincea cuvântare morală*, în Filocalia sau culegere din scrierile Sfinților Părinți care arată cum se poate omul curății, lumina și desăvârșii,vol.6,traducere,introducere și note de Pr.Prof. Dumitru Stăniloae, Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă,București,1977.

29. *Idem*, *Cele 225 de capete teologice și practice*, în Filocalia sau culegere din scrierile Sfinților Părinți care arată cum se poate omul curății, lumina și desăvârșii, vol.6,traducere,introducere și note de Pr.Prof. Dumitru Stăniloae, Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă,București,1977.

30. *Idem*, *Întâia cuvântare morală*,în Filocalia sau culegere din scrierile Sfinților Părinți care arată cum se poate omul curății, lumina și desăvârșii,vol.6,traducere,introducere și note de Pr.Prof. Dumitru Stăniloae, Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă,București,1977.

31.Sfântul Vasile cel Mare, *Despre Sfântul Duh*,traducere,introducere,note și indici de Preot Prof.Dr.Constantin Cornițescu și Preot Prof. Dr.Teodor Bodogae,în colecția Părinți și Scriitori Bisericești,vol.12,Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române,București,1988.

32. *Idem*, *Omilii și cuvântări, Omilia a XIII-a îndemnătoare la Sfântul Botez*, în col. Părinți și Scriitori Bisericești,vol.I,traducere din limba greacă și introducere de pr.Dumitru Fecioru,text revăzut și notă asupra ediției de Constantin Georgescu, note de pr.Dumitru Fecioru, Constantin Georgescu și Alexandru Mihailă, Editura Basilica a Patriarhiei Române, București,2009.

33. *Idem, Scrieri dogmatice și exegetice, Despre Originea Omului*, în col. Părinți și Scriitori Bisericești, vol.4, Editura Basilica a Patriarhiei Române, București, 2011.

34. *Idem, Scrieri dogmatice și exegetice, Omilii la Psalmi* în colecția Părinți și Scriitori Bisericești, vol.4, traducere din limba greacă de Ierom Policarp Pirvuloiu și Pr. Dumitru Fecioru, Editura Basilica a Patriarhiei Române, București, 2011.

35. *Idem, Scrieri partea a doua, regulile mici*, în col. Părinți și Scriitori Bisericești, traducere, introducere, indici și note de Prof. Iorgu D. Ivan, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1989.

36. Sfântul Teofilact, Arhiepiscopul Bulgariei, *Tâlcuirea Epistolei Întâi către Corinteni și a Epistolei a Doua către Corinteni a Slăvitului și Prea-Lăudatului Apostol Pavel*, Editura Cartea Ortodoxă, București, 2005.

37. Sfinții Teolipt Mitropolitul Philadelfiei și Nectarie Episcopul Pentapolei, *Cuvânt despre iubire*, Predică la duminica a XXV, din Evanghelia Sfântului Matei, în vol. Predici ale Sfinților Părinți la duminicile de peste an, traducere: Preot Victor Manolache, Editura Egumenița (Cartea Ortodoxă) 2009.

Dicționare:

1. Bailly, Anatole, *Dictionnaire Grec-Francais*, Librairie Hachette, Paris, 2000, p.731.

2. Bria, Preot Prof. Dr. Ion, *Dicționar de Teologie Ortodoxă, A-Z*, Ediția a II-a revizuită și completată, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1994, pp. 14, 15.

3. Dexonline.ro/definiție/pederastie, Sursa Dex'98(1998), Nodex 2002, DN 1986.

4. Fouilloux, Danielle, Langlois, Anne, LeMoigne, Alice, Spiess, Francoise, Thibault, Madeleine, Trebuchon, Renee, *Dicționar Cultural al Bibliei*, trad. din lb. franceză de Ana Vancu, stilizare de Diana Simionescu, Editura Nemira, 1998, p.62.

5. Mircea, Preot Dr. Ioan, *Dicționar al Noului Testament, A-Z*, tipărit cu binecuvântarea Prea Fericitului Părinte Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1995, p.136.

Lucrări generale:

1. Andrușos, Hr., *Simbolica*, traducere din limba greacă de Iustin Moisescu Profesor Universitar, Editura Centrului Mitropolitan al Olteniei, Craiova, 1955.

2. Baslez, Marie-Francoise, *Sfântul Pavel*, traducere de Anca-Maria Christodorescu, Editura Compania, București, 2001.

3. Berdiaev, Nikolai, *Despre menirea omului, încercare de etică paradoxală*, Editura Aion, Oradea, 2004.
4. Buber, Martin, *Eu și Tu*, Editura Humanitas, București, 1992.
5. Bulgakoff, Sergiu, *Ortodoxia*, în românește de Nicolae Grosu, Tiparul Tipografiei Arhidiecezane, Sibiu, 1933.
6. Cocagnac, Maurice, *Simbolurile Biblice, lexic teologic*, traducere din franceză de Michaela Slăvescu, Editura Humanitas, București.
7. Comte, Fernand, *Cărțile Sfinte*, Editura Enciclopedică, București, 1994.
8. Cullmann, Oscar, *Noul Testament*, traducere de Cristian Preda, Editura Humanitas, București, 1993.
9. Decaux, Alain, *Viața Sfântului Apostol Pavel*, Editura Humanitas, București, 2007.
10. Diac, Radu, *Viața Sfântului Apostol Pavel*, Editura Anastasia, București.
11. Krivocheine, Arhiepiscopul Basile, *În lumina lui Hristos, Sfântul Simeon Noul Teolog (949-1022), Viața, Spiritualitatea, Învățătura*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1997.
12. *Liturghier*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2000.
13. Lossky, Vladimir, *Teologia mistică a Bisericii de Răsărit*, traducere de Pr. Vasile Răducă, Editura Anastasia.
14. *Idem*, *Introducere în Teologia Ortodoxă*, traducere de Remus Rus, Editura Enciclopedică, București, 1993.
15. Mladin, Mitropolit Dr. Nicolae, Prof. Diac. Dr. Orest Bucevschi, Prof. Dr. Constantin Pavel, Pr. Diac. Dr. Ioan Zăgrean, *Teologia Morală Ortodoxă*, pentru facultățile de teologie, Vol. I, Morală generală, Editura Reîntregirea, Alba Iulia, 2003.
16. Molitfelnic, ediția a treia, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1976.
17. Neaga, Preot Dr. Nicolae, *Facerea, comentariu*, în Anuarul XXI (III), 1944-1945, publicat de Dr. Dumitru Stăniloae, Academia Teologică "Andreiană" Ortodoxă Română din Sibiu, Tiparul Tipografiei Arhidiecezane, Sibiu, 1945.
18. Nicolăescu, Diac. Nicolae I., Pr. Grigorie Marcu, *Studiul Noului Testament Manual pentru Institutele Teologice*, Ediția a doua, Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, București, 1977.
19. Nicolăescu, Pr. Prof. Nicolae I. și Marcu, Grigorie, *Studiul Noului Testament, manual pentru Institutele teologice*, ediția a II-a, Editura Institutului Biblic și de Misiune a Bisericii Ortodoxe Române, București, 1977.

20. Ocoleanu, Dr. Picu, *Liturghia Poruncilor Divine, Prolegomene teologice la o nouă cultură a legii*, Editura Mitropolia Olteniei, Craiova, 2004.
21. Răducă, Preot Dr. Vasile, *Antropologia Sfântului Grigorie de Nyssa, căderea în păcat și restaurarea omului*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1996.
22. Rose, Seraphim, *Descoperirea lui Dumnezeu în inima omului*, trad. din limba engleză, Asociația filantropică medicală creștină Christiana, București, 1996.
23. *Sinaxar în Sfânta și Marea Vineri*, în Triodul care cuprinde slujbele bisericești de la duminica vameșului și a fariseului până la Sfânta Înviere, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2000.
24. Stamatoiu, Pr. Conf. Univ. Dr. Dionisie, *La plinirea vremii...pagini de Noul Testament*, Editura Universitaria, Craiova, 2002.
25. Stăniloae, Pr. Prof. D., *Ascetica și mistica Bisericii Ortodoxe*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2002.
26. *Idem*, *Spiritualitate și comuniune în Liturghia Ortodoxă*, Editura Mitropolia Olteniei, Craiova, 1986.
27. *Idem*, *Studii de teologie dogmatică ortodoxă*, Editura Mitropoliei Olteniei, Craiova, 1990.
28. *Idem*, *Teologia Dogmatică Ortodoxă*, vol. II, Ediția a III-a, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2003.
29. Tenney, Merrill C., *Studiul Noului Testament*, ediție revizuită de Walter M. Dunnnett, Editura Cartea Creștină, Oradea, 2008.
30. Todoran, Pr. Prof. Dr. Isidor, Zăgrean, Arhid. Prof. Dr. Ioan, *Dogmatica Ortodoxă*, Manual pentru Seminariile Teologice, Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2003.
31. Voicu, Arhid. Prof. Dr. Constantin, *Studii de Teologie Patristică*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2004.

Lucrări speciale:

1. Anselm de Canterbury, *De ce S-a făcut Dumnezeu om, cur Deus homo*, traducere, studiu introductiv și note de Emanuel Grosu, Editura Polirom, Iași, 1997.
2. Arhiepiscopul Chrysostomos al Etnei și Părintele James Thornton, *Iubirea în tradiția patristică Ortodoxă*, trad. de Remus Rus, Editura Vremea, București, 2004.

3. Barclay, William, *Analiza Sistematică a unor termini din Noul Testament*, Societatea Misionară Română, Wheaton, Illinois, U.S.A., 1992.
4. Bastovoi, Ieromonah Savatie, *A iubi înseamnă a ierta*, Editura Cathisma, București, 2010.
5. Belu, Pr. Prof. Dr. Dumitru I., *Despre iubire*, ediție îngrijită de Arhimandrit Vasile Prescure, Editura Omniscop, Craiova, 1997.
6. Botoșaneanul, Episcop Calinic, *Biblia în Filocalie, Antologie de texte biblice tâlcuite în Filocalia Românească*, vol. II, Editura Mitropoliei Moldovei și Bucovinei.
7. Brown, Raymond E., S.S., Joseph A. Fitzmyes, S.J., Roland E. Murphy, O. Carm, *Introducere și comentariu la Sfânta Scriptură*, vol. VII, Literatura Paulină, Editura Galaxia Gutenberg, 2008.
8. Cabasila, Nicolae, *Despre viața în Hristos*, studiu introductiv și traducere din limba greacă de Pr. Prof. Dr. Teodor Bodogae, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1997.
9. Clapham, Denis, Headind, John, Horlock, Malcom, *Zi de zi prin Noul Testament*, Editura Sămânța de preț, drepturile în limba română: Precious Seed Publicationes, 1999, 2001, imprimăria Ardealul Cluj Napoca.
10. Clement, Olivier, *Trupul morții și al slavei. Scurtă introducere la o teopoetică a trupului*, Editura Cristiana, București, 1996.
11. Cullman, Oscar, *The Christology of the New Testament*, cap. Paul and the Son of Man, Norwich, 1967.
12. Coman, Preot Dr. Constantin, *Biblia în Biserică, Eseuri pe teme biblice*, Editura Bizantină, 1997.
13. *Idem*, *Erminia Duhului, Texte fundamentale pentru o Ermineutică Duhovnicească*, Editura Bizantină, București, 2002.
14. *Idem*, *Probleme de filosofie și literatură patristică*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1995.
15. Dunn, James D.G., *Romans*, in The World Biblical Commentary, Word. Books, vol. 38A.
16. Duncan, Dan, *Dumnezeul oricărei mângâieri, meditații asupra celei de-a doua epistole a lui Pavel către Corinteni*, Editura Stephanus, București, 2013.
17. Episcop Calinic Botoșaneanul, *Biblia în Filocalie, Antologie de texte biblice tâlcuite în Filocalia românească*, vol. II, Editura Mitropoliei Moldovei și Bucovinei, Trinitas, Iași, 1995.
18. Evdokimov, Paul, *Iubirea nebună a lui Dumnezeu*, traducere, prefață și note Teodor Baconsky, Editura Anastasia.

19. Fee, Gordon D., *The First Epistle to the Corinthians*, William B, Eerdmans Publishing Company, Ed. Grand Rapids, Michigan, 1987.
20. Findlay, G.G., *The First Epistle of Paul to the Corinthians* in *The Expositor's Bible*, Grand Rapids, Mich., Wm.B.Eerdmans Publishing Co., 1947.
21. Frunză, Sandu, *Iubirea și transcendența, O introducere la problema spațiului median al experienței religioase în Iudaism și Creștinismul răsăritean*, prefață de Prof. dr. Kallos Nicolae, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1999.
22. Galeriu, Preot Constantin N., *Jertfă și Răscumpărare*, Teză de doctorat, București, 1973.
23. Gheorghescu, Arhimandrit Dr. Chesarie, *Iisus Hristos Mântuitorul, urmat de o introducere sumară în cărțile Noului Testament*, Editura Almarom, Râmnicu Vâlcea, 1998.
24. Gheorghe, Marian, *Epistola către Tit ghid exegetic pe textul grecesc*, Editura Multimedia, Arad, 2002.
25. Ghiuș, Arhimandritul Benedict, *Taina răscumpărării în iconografia Ortodoxă*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1998.
26. Ionescu, Nae, *Iubirea act de cunoaștere*, în vol. *Teologia, integrală publicisticii religioase*, Editura Deisis, Sibiu, 2003.
27. Jones, D.M.Lloyd, *Romani, Expunere asupra capitolelor 2:1-3:20, Dreapta judecată a lui Dumnezeu*, Editura Făclia, Oradea.
28. *Idem*, *Romani, Expunere asupra capitolelor 3:20-4:25, Ispășirea și justificarea*, traducere de Dinu Moga, Editura Făclia, Oradea, 2001.
29. *Idem*, *Romani, Expunere asupra capitolului 5, Siguranța mântuirii*, traducere de Dinu Moga, Editura Făclia, Oradea, 2000.
30. *Idem*, *Romani, Expunere asupra capitolului 6, Omul nou*, traducere de Dinu Moga, Editura Făclia, Oradea, 2001.
31. *Idem*, *Romani, Expunere asupra capitolului 8:5-17, Fiii lui Dumnezeu*, traducere din limba engleză de Dorin Pantea, Editura Făclia, Oradea, 2010.
32. Krimmer, Heiko, *Epistolele către Corinteni, Comentariu biblic*, vol. 11/12, Editura Lumina Lumii, 2007.
33. *Idem*, *Epistola către Romani, Comentariu la Noul Testament*, vol. 10, Editura Lumina Lumii, 2001.
34. Larchet, Jean-Claude, *Despre iubirea creștină*, în românește de Marinela Bojin, Editura Sofia, București, 2010.

35. Maldame, Jean M., *Christos pentru întreg universul*, traducere de Lucia Flonta și Stefan Melancu, Editura Cartimpex, Cluj, 1999.
36. Marcu, Diacon Dr. Grigorie T., *Antropologia Paulină*, Sibiu, 1941.
37. Mircea, Pr. Ioan A., *Epistola întâi a Sfântului Apostol Petru, Introducere și comentariu*, teză de doctorat, București, 1973.
38. Nellas, Panayotis, *Omul- animal îndumnezeit*, trad. diac. Ioan I. Ica jr., Deisis, Sibiu, 1999.
39. Olariu, Dr. Iosif, *Epistolele Sfântului Apostol Pavel către Romani, Corinteni, Galateni și Efezeni*, Editura autorului- Tipografia diecezană, Karansebeș (Caransebeș), 1910.
40. Popa, Prof. Univ. Dr. Irineu Arhiepiscopul Craiovei și Mitropolitul Olteniei, *Iisus Hristos este același, ieri și azi și în veac*, Editura Mitropolia Olteniei, Craiova, 2010.
41. Popovici, Arhim. Justin, *Comentariu la Epistola I Tesaloniceni a Sfântului Apostol Pavel*, în col. Comentarii la Noul Testament-13, traducere, introducere și note de Drd. Sabin Preda, Editura Bizantină, București, 2005.
42. Prime, Derek, *Să studiem 2 Corinteni*, Publicată de Published jointly by the oaklodge trust, traducere de Dorin Pantea, Editura Făclia, Oradea.
43. Rednic, Georgel, *Harismele în Biserica primară o perspectivă paulină*, (Texă de doctorat) Editura Alma Mater, Cluj Napoca, 2010.
44. Secas, Preotul Gh., *În școala dragostei lui Isus, o tâlcuire pentru zilele noastre a minunatului capitol 13 din Epistola către Corinteni I a Sfântului Apostol Pavel, potrivită pe înțelesul poporului, după un mare predicator din apus*, în Popasuri Duhovnicești, nr. 10, Tiparul Tipografiei Arhidiecezane, Sibiu, 1937.
45. Sevcicu, Arhimandrit dr. Tomotei Traian, *Doctrina hristologică a Sfântului Chiril al Alexandriei în lumina tendințelor actuale de apropiere dintre Biserica Ortodoxă și vechile Biserici Orientale*, Editura Mitropoliei Banatului, Timișoara, 1973.
46. Stăniloae, Preotul Profesor Dumitru, *Chipul nemuritor al lui Dumnezeu, Opere Complete*, vol. V, Editura Basilica a Patriarhiei Române, București, 2013.
47. *Idem*, *Iisus Hristos lumina lumii și îndumnezeitorul omului*, Editura Anastasia, București, 1993.
48. *Idem*, *Iisus Hristos sau restaurarea omului* în Anuarul XIX, 1942-1943, publicat de Dr. Dumitru Stăniloae, la Academia Teologică "Andreiană" Ortodoxă Română din Sibiu, Tiparul Tipografiei Arhidiecezane, Sibiu, 1943.
49. *Idem*, *Iubirea Creștină*, selecția textelor și postfață de Sandu Frunză, Editura Porto-Franco, Galați, 1993.
50. *Idem*, *Sfânta Treime sau la început a fost iubirea*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1993.

51. *Idem, Teologia Dogmatică Ortodoxă*, vol. I, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2003.
52. Stott, John R.W., *Epistola lui Pavel către Romani, Comentarii Biblice expositive*, Editura Logos, Cluj-Napoca, 2000.
53. Thunberg, C. Lars, *Microcosmos și Mediator. Antropologia Teologică a Sfântului Maxim Mărturisitorul*, trad. Anca Popescu, Editura Sofia, București, 2005.
54. *Idem, Omul și cosmosul, în viziunea Sfântului Maxim Mărturisitorul*, trad. Prof. Dr. Remus Rus, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1999.
55. Verzan, Pr. Dr. Sabin, *Epistola Sfântului Apostol Pavel către Tit*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1994.
56. Viezuianu, Pr. Dr. Dumitru, *Hristologia Epistolei către Romani a Sfântului Apostol Pavel*, Râmnicu Vâlcea, 1999.
57. Vulcănescu, Mircea, *Logos și eros*, Editura Paideia, București, 1991.
58. Zamfir, Pr. Gheorghe, *Dimensiunea eclesiologică a Mistagogiei Sfântului Maxim Mărturisitorul*, în *Studia Theologica* vol 1, Teologie și Spiritualitate în gândirea Sfântului Maxim Mărturisitorul, Editura Mitropolia Olteniei, Craiova, 2009.

Periodice:

1. Alexandru, B.A., *Pe urmele Sfântului Apostol Pavel* în revista Mitropolia Olteniei, an XII (1960), nr. 9-12.
2. Belu, Pr. Prof. Dr. Dumitru, *Sub semnul iubirii agapice*, în "Mitropolia Banatului", anul XX (1970), nr. 10-12.
3. Braniște, Pr. Magistrand Marin N., *Concepția Sfântului Ioan Gură de Aur Despre prietenie și dragoste*, în "Studii Teologice", anul IX (1957), nr. 9-10.
4. Bria, Magistrand Vasile, *Imnul Dragostei (I Corinteni 13, 1-13) în omiliile Sfântului Ioan Gură de Aur*, în "Studii Teologice", anul XIII (1961), nr. 7-8.
5. Bucevschi, Diac. Prof. Orest, *Învățătura creștină despre iubire și dreptate ca virtuți sociale*, în "Studii Teologice", anul V (1953), nr. 9-10.
6. Buga, Doctorand Ioan, *Sensul înfierii creștine după Sfântul Evanghelist Ioan și Sfântul Apostol Pavel*, în "Ortodoxia", anul XXVII (1975), nr. 3.
7. Căciulă, Pr. Olimp N., *Fericitul Teodoret al Cirului, Explicarea celor paisprezece epistole ale Sfântului Apostol Pavel*, în "Glasul Bisericii", anul XIV (1955), nr. 5-6.
8. Chițescu, Prof. N., *Condițiile însușirii mântuirii*, în "Studii Teologice", anul VII (1955), nr. 1-2.

9. *Idem, Întrupare și Răscumpărare în Biserica Ortodoxă și în cea Romano-Catolică*, în “Ortodoxia”, anul VIII (1956), nr.4.
10. *Idem, Sinteza asupra dogmei soteriologice privită interconfesional*, în “Ortodoxia”, anul XI (1959), nr. 2.
11. *Idem, Teoria recapitulării la Sfântul Irineu*, în Studii Teologice”, anul VII(1938,1939), nr.1.
12. Coman, Episcop dr. Vasile, *Probleme de antropologie creștină*, în “Mitropolia Banatului”, anul XXV (1975), nr.7-9.
13. Coman, Pr.Prof.Ioan G., *Aspecte ale doctrinei soteriologice a Sfântului Atanasie cel Mare*, în “Studii Teologice”, anul XXV(1973), nr.7-8.
14. *Idem, Raportul dintre Justificare și dragoste în Omiliile Sfântului Ioan Gură de Aur la Epistola către Romani*, în “Ortodoxia” anul XVIII (1966), nr.2.
15. Caraza, Diac.Asist.Ioan, *Credință și iubire în dobândirea mântuirii*, în “Ortodoxia”, anul XXXVIII (1986), nr.4.
16. *Idem, Îndreptarea și îndumnezeirea omului în Hristos după Sfântul Apostol Pavel*, în “Ortodoxia”, anul XXXVIII (1988), nr.4.
17. Dimitrie, Preotul, *Mădulare ale lui Hristos, Meditație*, în “Glasul Bisericii”, anul XV (1956), nr.7-8.
18. Galeriu, Pr.magistr.Constantin N., *Iubirea Dumnezeiască și judecata din urmă*, în “Ortodoxia”, anul XI (1959), nr.2.
19. *Idem, Sfinții Apostoli Petru și Pavel în slujba Evangheliei*, în “Biserica Ortodoxă Română”, anul XCVI (1978), nr.5-6.
20. Ghita, Pr.Ieremia B., *Lucrarea mântuirii, mijloace și condiții*, în “Mitropolia Banatului”, anul XXV (1975), nr.4-6.
21. Ghius, Arhim.Benedict, *Faptul răscumpărării în ciclul Întrupării*, în “Studii Teologice”, anul XXII(1970), nr.3-4.
22. Gheorghescu, Ierom. Doctorand Chesarie , *Învățătura despre recapitularea în Hristos în teologia Ortodoxă*, în “Studii Teologice”, anul XXIII (1971), nr.3-4.
23. Iana, Doctorand Constantin M., *Învățătura despre Întrupare în Marele Cuvânt Catehetic al Sfântului Grigorie de Nisa*, în “Studii Teologice”, anul XIX (1967), nr.5-6.
24. Ioniță, Alexandru, *Romani 9-11 în interpretarea Biblică românească: stadiul cercetării și perspective*, în “Studii Teologice”, anul VIII (2012), nr.4.

25. Marcu, Pr.Dr.Grigorie, *Însemnătatea Epistolei Sfântului Apostol Pavel către Tit*, în “Mitropolia Ardealului”, anul XIII (1968),nr.4-6.
26. *Idem*, “*Omul cel Nou*” în concepția antropologică a Sfântului Apostol Pavel, în “Studii Teologice”, anul III (1951),nr.7-8.
27. *Idem*, *Posibilitatea desăvârșirii morale la Sfântul Apostol Pavel*, în “Mitropolia Ardealului”,anul V (1960),nr.9-10.
28. *Idem*, *Sfântul Apostol Pavel despre modelul de viață creștinească*,în “Studii Teologice”,anul IX (1957),nr.1-2.
29. *Idem*, *Virtutea n-are vârstă, cu privire la colaboratorii Sfântului Apostol Pavel*, în “Mitropolia Ardealului”,anul VII (1962),nr.3-6.
30. Mihoc, Pr.Asist.Vasile, *Omul chip și asemănare a lui Dumnezeu deși poartă ranele păcatelor*,în “Mitropolia Ardealului”,anul XXVI (1981),nr.7-9.
31. Mircea, Pr.Ioan, *Îndumnezeirea credinciosului, mărturii biblice, patristice și cultice ortodoxe*, în “Ortodoxia”, anul XXVII (1975),nr.2.
32. *Idem*, *Răscumpărarea în Noul Testament după învățătura Sfinților Părinți*, în “Studii Teologice”anul XXIV(1972),nr.1-2.
33. Moiescu, Prof. Dr.Iustin, *Sfânta Scriptură și interpretarea ei în opera Sfântului Ioan Hrisostom*, în “Candela”, 1939/1941.
34. Moldovan, Pr.Doctorand Ilie D., *Raportul dintre Iisus Hristos și Sfântul Duh, după Epistola a II-a către Corinteni III, 1-IV,6*, în “Studii Teologice”, anul XIX (1967),nr.3-4.
35. Moraru, Drd.Eugen, *Semnificațiile noțiunii de “Lume” în Noul Testament*, în “Mitropolia Ardealului”, anul XXVIII (1983), nr.7-8.
36. Negoită, Pr.magistrand Ilie, *Sfântul Ioan Hrisostom despre unitatea Bisericii în comentariul la Epistola către Efeseni a Sfântului Apostol Pavel*,în “Ortodoxia”,anul XIV(1962),nr.1-2.
37. Nicolăescu, Diac.Prof.N.,*Actualitatea Epistolei I către Corinteni a Sfântului Apostol Pavel*,în “Studii Teologice”,anul III (1951),nr.3-4.
38. Nicolescu, Costion, *Mic tratat despre iubire al Sfântului Ioan Teologul (Exegeză a textului I Ioan 4,7-5,13)*,în “Altarul Banatului” ,anul XII (LI)(2001),nr.7-9.
39. Papuc, Deacon Gheorghe, *Pavel,Apostol al lui Hristos, în viziune Hrisostomică*, în “Mitropolia Ardealului”,anul IX (1964), nr.1-2.
40. *Idem*, *Virtutea dragostei în scrierile Sfântului Apostol Ioan*,în “Studii Teologice”,anul VIII (1956),nr.5-6.
41. Petcu, Diac.Liviu,*Noțiunea de ΘΕΩΣΙΣ (Îndumnezeire după Sfântul Grigorie al Nyssei*, în “Ortodoxia”, anul III (2011),nr.3.

42. Petrescu, Pr.Prof.Nic., *Tâlcuirea apostolului dominical, (IX) Duminica a III-a după Rusalii:Romani V, 1-10*, în “Mitropolia Olteniei”,anul XXVI (1974),nr.11-12.
43. *Idem*, *Tâlcuirea Apostolului dominical, X, Duminica a IV-a după Rusalii:Romani IV,18-23*, în “Mitropolia Olteniei”,anul XXVII (1975),nr.1-2.
44. Pietreanu, Magistrand Victoria, *Virtute și păcat în concepția Sfântului Apostol Pavel*, în” Studii Teologice”,anul IX (1957),nr.9-10.
45. Popescu, Magistrand D.,*Faptele bune după Sfântul Simeon Noul Teolog*,în “Ortodoxia”,anul XIV (1962),nr.4.
46. Popescu, Prof.Teodor M.,*Moartea și Învierea Mântuitorului în credința vechilor creștini*,în “Ortodoxia”,anul VIII (1955),nr.2.
47. Rădulescu, Pr.Drd.Nicolae, *Păcatul și eliberarea, după Noul Testament*, în “Studii Teologice”,anul XXVIII(1976) nr.7-10.
48. Sandu, Drd.Ștefan N.,*Lucrarea harului după cele trei confesiuni creștine*,în “Studii Teologice”,anul XXXIII (1981),nr.3-4.
49. Săndulescu, Drd. Gheorghe, *Învățătura Sfântului Grigorie de Nyssa despre căderea omului și păcatul Originar*, în “Studii Teologice”,anul XXXIX (1987),nr.1.
50. Sfântul Ioan Gură de Aur, *Cuvânt de laudă la Sfântul Apostol Pavel, cuvântul III*, în “Mitropolia Olteniei”, anul XIX (1967),nr.5-6.
51. *Idem*, *Despre dragoste și prietenie*, traducere de Pr.D.Fecioru, extras din “Ortodoxia”,anul XII,nr.15-18.
52. Spiru, Pr.Ioan, Sfântul Apostol Pavel și adevărurile evanghelice cuprinse în Epistolele sale, în “Altarul Banatului”,anul IV (1993),nr.7-9.
53. Stăniloae, Pr.Prof.Dr.D, *Doctrina Ortodoxă și Catolică despre păcatul strămoșesc*,în “Ortodoxia”anul IX (1957),nr.1.
54. *Idem*, *Învățătura Ortodoxă despre mântuire și concluziile ce rezultă din ea pentru slujirea creștină în lume*,în “Ortodoxia”,anul XXIV(1972),nr.2.
55. *Idem*, *Legătura între euharistie și iubirea creștină*, în “Studii Teologice”,anul XVII (1965),nr .1-2.
56. Stamatoiu, Pr.Prof.D., *Sensul noțiunii de “Trup” în Epistolele Sfântului Apostol Pavel*, în “Mitropolia Olteniei”,anul XXXVI (1984),nr.9-10.
57. Sîrbu, Pr.Dr.Corneliu, *Unitatea neamului omenesc în învățătura paulină*, în “Mitropolia Ardealului”,anul XII (1967), nr.4-5.

58. *Idem*, *Valoarea slujirii semenilor*, în “Mitropolia Moldovei și Sucevei”, anul XLIII (1967), nr.3-4.
59. Todeasă, Doctorand C., *Rolul credinței în procesul mântuirii după Sfântul Apostol Pavel*, în “Mitropolia Ardealului”, anul XXIII (1978), nr.7-9.
60. Todoran, Drd.Simion, *Mântuirea obiectivă după Epistolele Sfântului Apostol Pavel*, în revista Studii Teologice, anul XXXIV (1982), nr.3-4.
61. *Idem*, *Raportul dintre natură și har în lucrarea mântuirii subiective după Sfântul Apostol Pavel*, în “Mitropolia Olteniei”, anul XXXIII (1981), nr.10-12.
62. Vasilescu, Diac.Prof.Emilian, *Epistolele Sfântului Apostol Pavel. Idei misionare și sociale*, în “Mitropolia Moldovei și Sucevei”, anul XLV (1969), nr.10-12.
63. Verzan, Magistrand Sabin, *Credința și faptele bune, condiții ale mântuirii în Epistolele Sfântului Apostol Pavel*, în “Studii Teologice”, anul VI (1954), nr.9-10.
64. Vîezuianu, Pr.Drd.Dumitru, *Îndreptarea după Epistolele Pauline și după Epistola Sfântului Iacob*, în “Studii Teologice”, anul III (1951), nr.3-4.
65. *Idem*, *Moartea și Învierea Mântuitorului Iisus Hristos în lumina Epistolelor Pauline*, în “Studii Teologice”, anul XXIX (1977), nr.9-10.
66. Vîrlan, Drd.Ioan, *Învățătura despre mântuire la Sfântul Simeon Noul Teolog*, în “Ortodoxia”, anul XXVI (1974), nr.4.